

Předběžné stanovisko Výboru regionů – Lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost

(2009/C 76/03)

VÝBOR REGIONŮ

- připomíná význam strategie na evropské úrovni zaměřené na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti, založené na inovaci, výzkumu a konkurenceschopnosti, především z důvodu současné krize na finančních trzích a jejích předvídatelných dopadů na reálnou ekonomiku. Tato strategie musí zároveň posilovat hledisko udržitelnosti, a to jak zachováním principů soudržnosti a solidarity, tak ochranou životního prostředí;
- poznamenává, že strategie pro růst a zaměstnanost, tak jak byla roku 2005 obnovena jarním zasedáním Evropské rady, přes svou výzvu k evropskému partnerství neuspěla plně v potřebném zapojení institucionálních subjektů, které ji provádějí; zdůrazňuje, že jarní zasedání Evropské rady uznalo „úlohu místní a regionální úrovně při zajišťování růstu a zaměstnanosti“ a uvedlo, že „větší odpovědnost v rámci programu pro růst a zaměstnanost na všech úrovních vládních orgánů povede k soudržnější a efektivnější tvorbě politik“;
- poznamenává, že tento nedostatek výše uvedené odpovědnosti za strategii pro růst a zaměstnanost je základní příčinou chybějící transformace cílů Lisabonské strategie do integrovaných politik na všech úrovních správy a vede k postupům, které jsou ne vždy efektivní z hlediska využívání výrobních, finančních, lidských a sociálních zdrojů, určených k dosahování cílů hospodářského růstu a lepší zaměstnanosti.

Zpravodaj: pan Flavio DELBONO

VÝBOR REGIONŮ

1. bere na vědomí rostoucí odlišnost evropského hospodářského růstu od celosvětového scénáře, především v souvislosti se změněnými podmínkami vyplývajícími z globalizace trhů;

2. připomíná význam strategie na evropské úrovni zaměřené na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti, založené na inovaci, výzkumu a konkurenceschopnosti, především z důvodu současné krize na finančních trzích a jejich předvídatelných dopadů na reálnou ekonomiku. Tato strategie musí zároveň posilovat hledisko udržitelnosti, a to jak zachováváním principů soudržnosti a solidarity, tak ochranou životního prostředí;

3. poznamenává, že strategie pro růst a zaměstnanost, tak jak byla roku 2005 obnovena jarním zasedáním Evropské rady, přes svou výzvu k evropskému partnerství neuspěla plně v potřebném zapojení institucionálních subjektů, které ji provádějí; zdůrazňuje, že jarní zasedání Evropské rady uznalo „úlohu místní a regionální úrovně při zajišťování růstu a zaměstnanosti“ a uvedlo, že „větší odpovědnost v rámci programu pro růst a zaměstnanost na všech úrovních vládních orgánů povede k soudržnější a efektivnější tvorbě politik“;

4. připomíná zvláště, že podle výsledků práce Platformy pro monitorování Lisabonské strategie dochází k „lisabonskému paradoxu“: Místní a regionální orgány hrají ve strategii pro růst a zaměstnanost významnou úlohu (vzdělávání, inovace a výzkum na místní a regionální úrovni). V mnoha případech to však nepovažují za součást Lisabonské strategie (nedostatek úspor z rozsahu nebo zaměření) a většina z nich se ani nedomnívá, že je Lisabonská strategie pro ně skutečně užitečná;

5. předpokládá, že účinné provádění Lisabonské strategie je možné pouze za vysoké schopnosti regionálních a místních oblastí vytvářet, přitahovat a využívat lidské zdroje, pružné a mnohostranné schopnosti, připravené výzkumníky a techniky na vysoké úrovni; jsou pro ně typické modely chování, hodnot a vztahů založené na důvěře a organizačních schopnostech, založené na interakci a spolupráci zaměstnanců a podniků, funkčním otevřeném trhu a kvalitě života; oblasti disponují přiměřenými a vhodnými prostředky hmotné i nehmotné infrastruktury; mají důvěryhodné a účinné instituce;

6. poznamenává, že tento nedostatek výše uvedené odpovědnosti za strategii pro růst a zaměstnanost je základní příčinou chybějící transformace cílů Lisabonské strategie do integrovaných politik na všech úrovních správy a vede k postupům, které jsou ne vždy efektivní z hlediska využívání výrobních, finančních, lidských a sociálních zdrojů, určených k dosahování cílů hospodářského růstu a lepší zaměstnanosti;

7. připomíná hodnocení, která Výbor regionů nedávno vyjádřil v několika stanoviscích týkajících se Lisabonské strategie v těchto oblastech:

— koordinace programů strukturálních fondů s dalšími vhodnými evropskými programy, jako je rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci (CIP), sedmý rámcový program pro výzkum a vývoj, programy celoživotního učení, aby bylo možné maximalizovat evropskou přidanou hodnotu a zapojit regionální a místní subjekty (usnesení ze 7. února 2008 pro jarní zasedání Evropské rady v r. 2008);

— nové formy vztahů mezi veřejnou správou, vysokými školami, výzkumnými centry a podniky (Klastry a politika klastrů, stanovisko z 18. a 19. června 2008);

— zlepšení přístupu MSP k financování a účasti v programech Společenství (Financování růstu malých a středních podniků, stanovisko z 13. a 14. února 2007);

— integrované provádění opatření politiky aktivního začleňování na úrovni místní, regionální, národní a evropské (Aktivní začleňování, stanovisko z 18. a 19. června 2008);

— zlepšení a posílení evropských systémů vzdělávání a odborné přípravy jako klíčového faktoru pro konkurenceschopný rozvoj EU v dlouhodobé perspektivě (Plnohodnotná účast mladých lidí ve společnosti, stanovisko z 9. a 10. dubna 2008);

— úloha místních a regionálních orgánů při provádění politiky flexikurity (Flexikurita, stanovisko z 6. a 7. února 2008);

— úloha sociálních služeb obecného zájmu (SSOZ) a jejich přínos pro dosahování cílů Lisabonské strategie (stanovisko ke sdělení Komise Provádění lisabonského programu Společenství: Sociální služby obecného zájmu v Evropské unii, 6. prosince 2006);

— integrovanější jednotný trh jako dynamický nástroj evropského sociálního a hospodářského růstu (Budoucnost jednotného trhu a zjišťování stavu evropské společnosti, stanovisko z 23. března 2007);

— reformujeme evropský rozpočet, měníme Evropu (stanovisko z vlastní iniciativy ze dne 10. dubna 2008, CdR 16/2008 fin);

— nové perspektivy vytvoření a upevnění evropského výzkumného prostoru (CdR 83/2007 fin);

— podpora výzkumu a inovací v regionech EU (CdR 263/2007);

8. zdůrazňuje proto nutnost těchto opatření:
- lepší koordinace politik pro růst a zaměstnanost na různých správních úrovních;
  - integrovaná politika růstu a zaměstnanosti na všech úrovních (integrovaná ve všech politických iniciativách);
  - dohody o víceúrovňové správě: písemné dohody, pravidelné konzultace a koordinace politických programů mezi různými správními úrovněmi;

DOPORUČENÍ PRO CYKLUS ŘÍZENÍ 2008–2010

S ohledem na probíhající partnerství pro provádění Lisabonské strategie mezi Evropskou komisí a vládami členských států Výbor regionů

9. je přesvědčen, že má-li být strategie úspěšná, musejí různé úrovně správy uskutečnit svá rozhodnutí vytýčená v hlavních směrech přijatých na jarním zasedání Evropské rady. Musejí důkladněji a integrovaněji koordinovat své programy odpovídajících oblastech politik, aby byla tvorba politik efektivnější. V této souvislosti by měly být podporovány dohody o víceúrovňové správě;

10. vybízí místní a regionální orgány a jejich sdružení a sítě (např. *Lisbon Regions Network*) v Evropské unii, aby byly aktivní i v oblastech mimo svou formální působnost, a mohly tak v kontextu této strategie zahájit politiky a konkrétní kroky zaměřené na podporu a orientaci hospodářské a sociální struktury směrem k cílům růstu a zaměstnanosti;

11. vyzývá vlády členských států EU-27, aby efektivněji zapojily regionální a místní orgány svých zemí do provádění Lisabonské strategie od počátku po její závěrečné období. Zde je možné využít:

- Organizování série „auditů zemí“, které by na národní úrovni řídil „pan Lisabon“ ve spolupráci s regionálními a místními orgány a jejich sdruženími. Tyto audity by se zaměřily na zjištění stavu situace, výměnu osvědčených postupů a vyhodnocení potřebnosti dalších politických opatření; určily by oblasti působnosti a právních a ekonomických nástrojů, které by v oblasti správy mohly dále zvýšit podíl místních a regionálních orgánů na uskutečňování Lisabonské strategie. Výstupy z těchto auditů by se měly stát součástí národních programů reform (NPR) předkládaných Evropské komisi;
- Posouzení zapojení místních a regionálních orgánů do provádění Lisabonské strategie na základě Národní zprávy o pokroku, kterou bude každý členský stát muset předložit Evropské komisi do poloviny října. V tomto směru zatím analýzy národních zpráv prováděné každoročně Výborem regionů ukazují, že zapojení místních a regionálních orgánů

je sporadické. Je proto nutné na tuto situaci upozornit ve výroční zprávě Komise;

12. vyzývá Evropskou komisi k úplnějšímu přezkoumání stávající situace ve výroční zprávě, která má být zveřejněna v prosinci 2008, kde by strukturovaně analyzovala v jednotlivých zemích úlohu a účast místních a regionálních orgánů v kontextu řízení strategie;

13. vyzývá příští jarní zasedání Evropské rady, aby do nejvyšší možné míry šířilo integrované nástroje tvorby politik a víceúrovňové správy. Tyto nástroje by do roku 2010 i dále do budoucna měly být stálým prvkem tvorby politik;

14. obnovuje svůj závazek přispět k úspěchu Strategie monitorováním jejího provádění na regionální a místní úrovni i aktivní podporou národních auditů a využít přitom mimo jiné národní delegace;

15. vyzývá dále Evropskou komisi a instituce všech úrovní, aby se znovu zaměřily na oblast komunikace. Na jedné straně se jedná o komunikaci s místními a regionálními orgány o politikách a vytvářených programech, mimo jiné se zaměrem financovat akce a plány směřující k dosažení cílů lisabonské agendy, na druhé straně o komunikaci s občany o změnách, které by strategie růstu a zaměstnanosti mohla přinést v každodenním životě. Tato komunikace by zvyšovala jejich povědomí o možnostech akce na evropské úrovni;

VÝHLEDY NA OBDOBÍ PO ROCE 2010

16. neustálé změny světového kontextu a neúplné provádění Lisabonské strategie vyžadují obsáhlou reflexi budoucí úlohy iniciativy na úrovni Společenství, zaměřené k dosažení vyššího růstu a lepší zaměstnanosti;

17. považuje rychlý a koordinovaný postup Evropské unie k zajištění a regulaci finančních trhů za důležitý předpoklad pro růst a zaměstnanost;

VÝBOR REGIONŮ

18. očekává, že všechny subjekty, které mají rozhodující vliv na dosažení cílů, se budou konkrétně podílet na rozsáhlé reflexi a široce založené diskusi o těchto tématech:

- Priority strategie, jež je v současnosti příliš obsáhlá, a proto i neurčitá ve svých cílech. Množství cílů si vyžaduje jasné stanovení priorit. Kolik cílů?
- Co nejúčinnější a nejefektivnější postupy, iniciativy a správní uspořádání pro dosažení těchto cílů za daných pravomocí různých úrovní správy, třeba i postupy používané jinými programy (např. strukturálními fondy nebo rámcovým programem pro výzkum a vývoj). Jak je úspěšně provádět?

- Náklady strategie a optimalizace využívání environmentálních a hospodářských zdrojů za současné ochrany prostředí a klimatu. Jak dospět ke kompromisu?
- Posílení iniciativ zaměřených na konkurenceschopnost musí být v souladu se základním cílem evropského projektu, zachováním hospodářské, sociální a územní soudržnosti jako jeho jedinečného prvku. Jak sladit konkurenceschopnost a soudržnost?

VÝBOR REGIONŮ

19. připomíná příležitost soustředit iniciativy evropské strategie pro růst a zaměstnanost na konkurenceschopnost založenou na výzkumu a inovaci, což je základní prvek umožňující hospodářskému a obchodnímu prostoru Unie dosáhnout skutečné konkurenceschopnosti v mezinárodním měřítku a nově definovat vnitřní trh práce z hlediska jejího množství i kvality. Kromě toho je nutno i nadále provádět opatření podporující konkurenceschopnost malých a středních podniků a lepší právní předpisy. Sociální a environmentální udržitelnost růstu musí kromě hospodářské udržitelnosti zůstat referenčním parametrem definování nových iniciativ zaměřených na dosažení cíle konkurenceschopnosti;

20. navrhuje nepřipravovat nadále iniciativu Společenství jako široce zaměřenou strategii, ale jako strukturovaný celek koordinovaných a integrovaných politik, což by umožnilo přesnější a důkladnější akci;

21. zdůrazňuje potřebu výraznější rozhodovací činnosti na úrovni Společenství při vypracování, koordinaci a provádění politik a programů tvořících novou agendu konkurenceschopnosti. Při tom musí být zachovány kompetence členských států v souladu se zásadou subsidiarity. Bylo by proto žádoucí, aby revize rozpočtu Společenství zahrnula podstatná rozhodnutí ve prospěch politik konkurenceschopnosti, buď zhodnocením kvantitativního systému fondů, nebo cestou těsné spolupráce mezi samotnými politikami. Tam, kde iniciativa předpokládá pravomoci členských států, musejí Evropská unie a její členské státy zavést účinné rozhodovací nástroje a koordinaci různých úrovní správy, má-li být zaručen úspěch těchto politik;

V této souvislosti zejména

22. připomíná nutnost promyšlených opatření zaměřených na vyšší a kvalitnější investování do aplikovaného výzkumu. Společné úsilí všech úrovní správy se musí zaměřit na stimulaci a podporu mnoha MSP v hledání způsobů investování, které by je za zachování konkurenceschopnosti na vnitřním trhu vyneslo do mezinárodních dimenzí. Veřejné investice do základního výzkumu musí být nutně provázeny významnými soukromými investicemi do aplikovaného výzkumu v oblasti inovací výrobků a postupů;

23. vědom si významu jednotného trhu jako nutné podmínky skutečné a účinné strategie konkurenceschopnosti, požaduje obnovené úsilí o provádění všech opatření zaměřených na dokončení jednotného trhu. Dále požaduje, aby byl zdůrazněn místní a regionální rozměr strategie, a mohla tak být malým a středním podnikům zajištěna vyšší konkurenceschopnost za konkurenčního využití místních diverzit;

24. při provádění strategie skutečné a účinné konkurenceschopnosti bude třeba obzvláště dbát na snížení pracovních úrazů;

25. zdůrazňuje nezbytnost evropské energetické politiky, zabývající se hledisky výroby, spotřeby a dodávek energie prostřednictvím postupného snižování energetické závislosti na třetích zemích. Je to nepostradatelný prvek podpory konkurenceschopnosti evropských podniků, především malých a středních, a zaručuje občanům zachování přiměřených standardů kvality života;

26. zdůrazňuje, že je třeba různými způsoby aktivně podporovat novou zaměstnanost žen. Opatření, která je třeba za tímto účelem přijmout, samozřejmě určí členské státy nebo místní a regionální orgány na základě svých kompetencí. Empirické poznatky dokládají, že nabídka ženské práce je citlivější na čistou mzdu než nabídka mužské práce a že v různých sférách by formy usnadňování nové ženské zaměstnanosti mohly přispět k překonání podstatné vzdálenosti, která dosud čtené státy dělí od lisabonských cílů;

27. upozorňuje na to, že vedle zvládnutí následků snižování počtu obyvatelstva musí mnoho regionů čelit demografickému problému způsobenému stárnutím obyvatelstva v evropském prostoru, který vyžaduje nové řešení kvality životních podmínek rodin a promyšlenou imigrační politiku beroucí v úvahu lidské a sociální nároky. Tato politika se netýká jen imigrace kvalifikovaných profesí, ale podle potřeb jednotlivých členských států a/nebo obcí a regionů eventuálně i imigrace nekvalifikovaných pracovníků sil schopných podpořit produkci malých a středních podniků. Sociální a hospodářská globalizace neponechává žádný prostor jednání, které bylo dosud často zdrojem nezákonnosti na pracovním trhu;

28. připomíná význam vědeckého vzdělání na vysoké úrovni, ale také základního, středního, středního odborného i vyššího vzdělání, která umožňují zvolit takovou studijní dráhu, jež je rozhodující pro kvalifikační postup na vysoké úrovni vytváří podmínky a možnosti pro vyšší účast občanů, a to i žen, na aktivním a produktivním životě. Tyto účinky by bylo třeba doplnit o opatření zaměřená na skutečné snížení předčasného opouštění školní docházky;

29. ve výše uvedených souvislostech Výbor regionů zdůrazňuje potřebu zachovat jako referenci základní hodnoty evropského projektu;

30. upozorňuje proto na význam evropského sociálního modelu, evropské sociální agendy, boloňského procesu a kodaňského procesu v oblasti školství a odborné přípravy. Národní systémy přes svou rozdílnost sdílejí společné základy a zásady, podílející se na sdíleném chápání sociálního pokroku. V rámci tohoto společného pojetí sociálního pokroku mohou sociální partneři, místní komunity, skupiny, místní a regionální orgány a občanské společnosti hrát stále důležitější úlohu;

31. připomíná závazek k ochraně životního prostředí, jak akcemi místního rozsahu, tak i iniciativami globálního významu, především ve vztahu ke Kjótskému protokolu o změně klimatu. V tomto smyslu zdůrazňuje význam Komisí vypracovaného „balíčku udržitelnost“ pro místní a regionální úroveň, zejména sdělení o akčním plánu pro udržitelnou průmyslovou politiku jako integrované strategie nejen ke zvýšení konkurenceschopnosti, ale také environmentální udržitelnosti hospodářství EU;

32. připomíná dále, že znalost území je jedním z nejdůležitějších faktorů přizpůsobení cílů Lisabonské strategie místní a regionální úrovni. Základní význam má proto zavedení sdílených statistických informací a možnost interpretace ukazatelů, která by se měla vyvíjet i na místní a regionální úrovni;

33. navrhuje provádět Strategii po roce 2010 na základě zlepšené správy, schopné vtisknout evropské iniciativě pro hospodářský růst a zaměstnanost novou dynamiku a vervu. Tato správa by byla schopná překonat obtíže stávajících mechanismů

(otevřená metoda koordinace, dohoda o referenčních kritériích, strukturální ukazatele a dodatečná technická zlepšení);

34. Základní prvky:

- lépe posouzené, diferencované, jasně formulované a zaměřené cíle,
- časový plán synchronizovaný s harmonogramem příští evropské legislativy (2009–2014),
- jasnější a udržitelnější aktivace právních a finančních nástrojů Evropské komise,
- intenzivnější podněty pro činnost členských států a větší zapojení jejich politických osobností,
- aktivní úloha místních a regionálních orgánů ve všech fázích cyklu politiky (stanovení potřeb, projekty, provádění, monitorování a vyhodnocení) umožňující plnit integrační a adaptační funkce mezi místními a regionálními orgány, různými politikami s ohledem na územní účinky a cíle Evropské unie;

35. Výbor regionů se bude podílet dále na reflexi předcházející rozhodnutí, která je v budoucnosti nutná přijmout v evropských politikách pro růst a zaměstnanost po roce 2010. K tomu účelu Výbor regionů prověří také možnost vytvoření specializované pracovní skupiny složené z členů Výboru a otevřeného dialogu s institucemi Společenství.

V Bruselu dne 26. listopadu 2008

předseda
Výboru regionů
Luc VAN DEN BRANDE